

Reguleringsmyndigheten
for energi

Adresseinformasjon fylles
inn ved ekspedering. Se
mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 17.04.2026

Unntatt offentlighet Enl. § 9-3 jf. kbf. § 6-
2 jf. offl. § 13 1.ledd

Vår ref.: 202017183-23 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Vedtak i uenighetssak om brudd på tilknytningsplikten og om overgangsbestemmelse for anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) er bedt om å avgjøre uenigheten mellom Øvre Kvemmas Kraftverk AS og Statnett SF om Statnett SF har overholdt tilknytningsplikten for produksjon og om overgangsregelen for anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett skal komme til anvendelse.

Vår avgjørelse er forhåndsvarslet i brev av 11. mars 2026.

1 Vedtak

RME fatter følgende vedtak:

1. Statnett SF har overholdt investeringsplikten overfor Øvre Kvemmas Kraftverk AS, jf. energiloven § 3-4 a og forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM) § 3-3.
2. Statnett SF ga ikke Øvre Kvemmas Kraftverk AS en forsvarlig og veiledende tidsplan uten ugrunnet opphold, i strid med forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM) § 3-3 fjerde ledd.
3. Øvre Kvemmas Kraftverk AS skal betale anleggsbidrag for investeringer i regional- og transmisjonsnett, jf. forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-12 første og tredje ledd.

2 Beskrivelse av saken

Øvre Kvemmas kraftverk AS, tidligere Lærdal og Aurland Grønnkraft AS, (heretter kunden) sendte klage til RME den 22. desember 2020. Kunden ga utfyllende informasjon i brev av 22. februar 2021 og 3. februar 2022. Statnett SF (heretter Statnett) kommenterte klagen i brev av 22. februar 2021, og har gitt utfyllende informasjon i brev og e-post sendt til RME den 19. mai 2025. Lærdal Energi AS, nå Sygnir AS (heretter Sygnir), sendte inn informasjon i brev av 19. februar 2021. Sygnir har gitt utfyllende informasjon i brev og e-post sendt til RME den 23. mai 2025.

E-post: rme@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:
www.reguleringsmyndigheten.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Kunden er uenig med Statnett om hvorvidt Statnett har overholdt tilknytningsplikten for tilknytning av ny produksjon og om overgangsregelen for anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnettet kommer til anvendelse. Spørsmålet om overgangsregelen kommer til anvendelse er avgjørende for om kunden må betale anleggsbidrag for investeringer i regional- og transmisjonsnettet.

Kunden ønsket å bli tilknyttet Sygnirs nett (22 kV) ved Kvamme. En driftsmessig forsvarlig tilknytning av kraftverket forutsatte imidlertid investeringer både i distribusjonsnettet og i regional- og i transmisjonsnettet. Investeringsbehovet omfattet nytt anlegg og forsterkning av kraftkabler og -ledninger på distribusjons- og regionalnettnivå, og økt transformeringsskapasitet i og under Borgund Transformatorstasjon.

Kunden henvendte seg til regionalnetteier første gang den 6. oktober 2015 med ønske om å «få en oppdatert uttalelse av nettsituasjonen for kraftverket og hva man må regne med av anleggsbidrag her». Høsten 2017 hadde Statnett dialog med underliggende nettselskap og flere kraftprodusenter, deriblant Øvre Kvemma Kraftverk, hvor det ble forsøkt å avklare fremdriftsplanene til de ulike prosjektene. Statnett ønsket tilstrekkelig trygghet for at kraftprodusentenes prosjekter ble realisert. Det ble utarbeidet et utkast til en avtaletekst som skulle sette krav til samarbeid, fremdrift og betaling av anleggsbidrag relatert til økt transformorkapasitet i Borgund og økt kapasitet i regional- og distribusjonsnett til Sygnir. Avtalen ble aldri inngått.

Kunden fikk konsesjon for Øvre Kvemma kraftverk i Lærdal kommune den 20. desember 2017. Etter å ha fått konsesjon fattet ikke kunden en investeringsbeslutning. Det var fordi Statnett – over lang tid og til tross for flere oppfordringer – ikke kunne svare på når de forventet å ha tilstrekkelig med transformeringsskapasitet i Borgund til å gjøre det driftsmessig forsvarlig å tilknytte ny produksjon i Lærdal.

Kunden ble tilknyttet 25. april 2024, etter utløpet av fristen i overgangsregelen for anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett i forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-12 første ledd bokstav b.

2.1 Om dialogen mellom Statnett, Sygnir og Øvre Kvemma

I e-post av 21. desember 2017 meldte kunden fra til Statnett om at kunden hadde fått konsesjon til produksjon ved kraftverket Øvre Kvemma. Kunden stilte spørsmål til punktet om anleggsbidrag i avtalen som lå til signering. Spørsmålene gjaldt beregningen av anleggsbidraget og hjemmelen for å kreve anleggsbidrag. Senere, den 30. januar 2018, purret kunden på Statnett. Statnett besvarte henvendelsen den 13. februar 2018. Statnett informerte da om at de hadde tilknytningsplikt selv om produsentene ikke ønsket å signere avtalen og skrev at avtalen ikke utgjorde et pålegg, men var frivillig. Statnett skrev også at Statnett normalt brukte 3-4 år fra investeringsbeslutning på å ferdigstille sine tiltak i tilfeller hvor det ikke var inngått avtale om fremgang og anleggsbidrag. Kunden besvarte Statnetts e-post samme dag. Kunden etterspurte hvilke konkrete tiltak Statnett planla å igangsette og etterspurte muligheter for å redusere tilknytningstiden. Henvendelsen ble besvart av Statnett den 21. mars 2018. I sitt svar begrunnet Statnett tidsanslaget med leveringstid, anbudsrunder og innhenting av teknisk underlag. Statnett skrev også at de skulle «ta kontakt med Lærdal Energi for å se hvilke muligheter vi nå har for å videreføre prosjektet gitt at et tilstrekkelig antall kraftutbyggerne så langt ikke har vært interessert i å inngå en avtale».

I perioden mars 2018 til november 2020 kommuniserte partene per e-post, og det ble avholdt to møter. Kommunikasjonen mellom partene kan kort oppsummeres slik: kunden ber Statnett om å iverksette tiltak for å kunne tilknytte nye produksjonsprosjekter i Lærdal og om å gi en tidsplan for tilknytningen. Statnett krever på sin side at kunden dokumenterer at prosjektet vil bli en realitet, for eksempel ved avtale om anleggsbidrag eller avtaler vis a vis tredjeparter. Kunden uttrykker at kunden ikke kan treffe investeringsbeslutning før Statnett har utarbeidet tidsplanen. I det følgende vil korrespondansen mellom partene oppsummeres mer i detalj.

I e-post av 21. mars 2018 ba kunden om en tidsplan og understreket at denne skal utarbeides uten «ugrunnet opphold». Kunden mente også at tilknytning maksimalt kunne ta 2 år. Kunden gjorde det klart at det ikke var ønskelig å undertegne avtaledokumentet utarbeidet av Statnett. Kunden gjorde det også klart at de ikke ville betale anleggsbidrag fordi kunden mente Statnett ikke hadde hjemmel til å kreve det. Statnett besvarte henvendelsen etter to uker, den 9. april 2018. Statnett uttrykte at de hadde utarbeidet en tidsplan i tråd med tilknytningsplikten, og viste til tidsplanen som skulle vært en del av avtalen som aldri ble signert. Statnett ga uttrykk for at de var nødt til å lage en ny tidsplan. Statnett skrev videre at de skulle vurdere innspillene til kunden og «diskutere med Lærdal Energi og sammen se om det finnes løsninger som sikrer ønsket framdrift basert på nye forutsetninger».

Kunden sendte en e-post til Statnett fem måneder senere, den 3. september 2018, hvor kunden ba om «å få redegjort for den siste utviklingen i nettilknytningen». Etter en måned, 4. oktober 2018, purrer kunden per e-post. Kunden uttrykker generell misnøye med responstiden til Statnett og ba om et møte for å få avklart hva som er «status på planlegging av nettutbygging». Statnett besvarte henvendelsen den 11. oktober 2018. Statnett skrev at de skulle kontakte Sygnir for å avklare behovet for fremtidig kapasitet og innkalle de berørte produsentene. Kunden purret på Statnett for å få en møteinnkalling den 16. oktober 2018, og igjen den 18. oktober 2018. Statnett svarte samme dag at saken har høy prioritet og at de vil komme tilbake med en møtedato.

I et møte 30. oktober 2018 skal Statnett ha uttrykt at småkraftprodusentene i området, herunder kunden, måtte fremlegge dokumentasjon, for eksempel inngåtte avtaler med regionalnetteier om betaling av anleggsbidrag eller andre forpliktelser overfor tredjeparter som kunne underbygge at og når prosjektene ville bli realisert. Statnett orienterte om at tilbakemeldingene fra produsentene ville kunne bli avgjørende for å avklare behovet for transformeringskapasitet i Borgund.

Av møtereferatet fremgår følgende:

"Tilbakemeldingen fra den enkelte produsent må være så forpliktende at Statnett kan legge den til grunn når de skal fatte sin investeringsbeslutning. Eksempel på slik tilbakemelding kan være en bindende avtale med Lærdal Energi om tilknytning med tilhørende avtale om betaling av anleggsbidrag"

Statnett mottok en e-post fra Sygnir den 19. desember 2018, med en vurdering av sannsynlighet for at ulike kraftverk med inntil 58 MW ville bli realisert. Det ble ikke oversendt noen inngåtte avtaler om betaling av anleggsbidrag eller annen dokumentasjon på økonomiske forpliktelser for Øvre Kvemma. Kunden ba den 31. desember 2018 Statnett om tilbakemelding på når trafoen i Borgund kunne ta imot innmating fra Øvre Kvemma. Kunden gjorde det klart at kunden ikke fikk truffet en investeringsbeslutning før kunden fikk vite når, og om, kraftverket kunne tilknyttes nettet.

Våren 2019 var det korrespondanse mellom kunden og Statnett knyttet til hvilke tiltak Statnett hadde isolert for å tilknytte ny produksjon og ledetid for ferdigstillelse av disse. E-postutvekslingen mellom kunden og Statnett indikerer at Statnett på det tidspunktet hadde planer om å sette inn en ny [REDACTED] transformator i Borgund [REDACTED]. Den 10. mai 2019 informerer Statnett kunden om at deres konseptvalg er økt transformatorkapasitet i Borgund, men at de ikke har valgt nettløsning ennå. Statnett skriver at valgt løsning kan være konsesjonsgitt løsning med transformatorkapasitet på [REDACTED], eller andre løsninger som er bedre tilpasset behovet. Statnett fremhever at idriftsettelsesdato ikke er kjent fordi det er avhengig av behov og løsningsvalg, noe som ennå ikke er klarlagt.

Statnett opplyser om at de besluttet å øke transformeringskapasiteten i Borgund sommeren 2019 på bakgrunn av informasjonen mottatt fra Sygnir. Den nye trafoen kom i drift i november 2019. Sygnir håndterte hvilke kraftverk som fikk den tilgjengelige kapasiteten. Kunden, Øvre Kvemma, fikk ikke tildelt kapasitet.

I juni 2020 ga Sygnir Statnett informasjon om status på planlagte prosjekter. Sygnir orienterte blant annet om at Øvre Kvemma planla kraftverk, men at avtale om anleggsbidrag og løsning i lokalnettet ikke var avklart. Statnett oppfattet henvendelsen som en forespørsel om tilknytning for Øvre Kvemma.

Statnett svarte Sygnir den 30. juni 2020 at tilknytning av blant annet Øvre Kvemma forutsatte tiltak i Borgund. Informasjonen ble gjentatt i brev av 7. september 2020 til Sygnir, hvor det også ble gitt estimater på tidsplan for tilknytning. Statnett ba samtidig om konkret tilbakemelding på om det var ønskelig at Statnett skulle gå videre med tiltak. I den forbindelse ba de Sygnir om å avklare med de aktuelle produsentene om disse var interessert i å inngå en avtale om betaling av utredningskostnader.

Sygnir kom tilbake til Statnett i e-post av 17. november 2020, hvor de ba Statnett svare på et brev fra kunden av 12. november 2020. Brevet var vedlagt. I brevet ba kunden om få svar på tidspunkt for tilknytning og estimat på anleggsbidrag innen 25. november 2020.

Statnett svarte på henvendelsen den 25. november 2020. I brevet gjentok Statnett at tilknytningen forutsatte tiltak, behov for å inngå avtale om utredninger, og at «på grunn av den korte fristen vi har fått på å svare ut saken har det dessverre ikke vært mulig å få satt opp en tidsplan for når vi kan ha mulige tiltak på drift.» Statnett ga et grovestimat på mulig anleggsbidrag i form av en formel for utregning. I januar 2021 orienterte Statnett Sygnir om at det ville være mulig å tilknytte ytterligere 8 MW under Borgund. Vurderingen var basert på oppdaterte beregninger av omfanget på forventet overlast av trafoen. Kapasiteten ga Sygnir til en annen produsent i tilknytningskøen enn kunden.

Saken ble bragt inn til RME for avgjørelse av kunden den 22. desember 2020.

Høsten 2022 gjør Statnett en ny driftsmessig forsvarlighetsvurdering. Konklusjonen var at det var ledig kapasitet i nettet og at det derfor «ikke blir behov for tiltak i [Statnetts anlegg] for at Sygnir kan knytte ca. 8 MW økt produksjon fra Øvre Kvemma under ... Borgund i dagens nett». Begrunnelsen for at det nå var driftsmessig forsvarlig å tilknytte Øvre Kvemma, selv om det ikke var gjort tiltak, var at «forbruket til Mørkedøla pumpekraftverk er inkludert i analysene, samt at det nå er avklart mulighet for å drifte med kortvarig overlast etter tilstandsvurdering». Basert på dette reserverte Statnett kapasitet under Borgund til Øvre Kvemma kraftverk. Dette ble meddelt Sygnir som underliggende og tilknyttende nettselskap i brev av 19. september 2022.

Samme dag, den 19. september 2022, inngikk kunden anleggsbidragsavtale med Sygnir. Avtalen gjaldt tiltak i fellesanlegg på distribusjons- og regionalnettnivå som var nødvendig for å gjøre det driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunden. Senere, den 11. oktober 2023 inngikk Sygnir og kunden en ny anleggsbidragsavtale – denne gangen for kundespesifikke tiltak som var nødvendig for tilknytning av kraftverket, såkalt stikkledning. Investeringene er nærmere beskrevet i kapittel 3.2.4. Kundens estimerte anleggsbidrag for nødvendige tiltak i distribusjonsnettet var 4 274 000 kroner for tiltak i fellesanlegg og 443 171 kroner for stikkledningen. Kundens estimerte anleggsbidrag for nødvendige tiltak i regionalnettet var 3 313 000 kroner.

Etter at tiltakene var ferdigstilt, gjorde Sygnir en etterberegning av kundens anleggsbidrag basert på faktisk påløpte kostnader etter forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-12 første ledd. Basert på denne, ble kundens anleggsbidrag for tiltakene i regionalnettet 3 332 072 kroner, for tiltakene i distribusjonsnettet 4 915 100 kroner og for stikkledningen 376 155 kroner.

Øvre Kvemma kraftverk ble satt i drift den 25. april 2024.

2.2 Om Statnetts investeringer i Lærdal

Den 29. september 2014 sender Statnett SF søknad om anleggskonsesjon for ny transformator i Borgund transformatorstasjon i Lærdal.¹ Statnett fikk anleggskonsesjon for en ny transformator med [redacted] ytelse og et nytt bryterfelt den 17. november 2014. NVE gir også tillatelse til at den eksisterende transformatoren blir stående i transformatorstasjonen slik at den kan brukes som reserve.

Sommeren 2019 besluttet Statnett å skifte ut eksisterende [redacted] transformator i Borgund med en [redacted] transformator som tidligere hadde stått i Ogdal, men som ikke lengre var i bruk på grunn av spenningsoppgradering i transmisjonsnettet. [redacted] transformatoren ble satt i drift i Borgund den 8. november 2019. Det ble ikke gjort ytterligere tiltak etter dette.

---

¹ NVE 201405375-1

2.2.1 Om Statnetts konsesjonssøknad

Statnett sendte den 29. september 2014 en konsesjonssøknad til NVE knyttet til oppgradering av Borgund transformatorstasjon. Søknaden er oppsummert med at Statnett har avdekket at det er «behov for en større transformator i Borgund transformatorstasjon for å ta imot alle småkraftanlegg som kommer i området». Byggetiden for nettanlegget er beregnet til 1,5 til 2 år og har en estimert investeringskostnad på 60 til 90 millioner kroner. I beskrivelsen av og begrunnelsen for tiltaket, skriver Statnett at det er planer om inntil 115 MW/335 GWh ny vannkraftproduksjon i underliggende regional- og distribusjonsnett, og at det er behov for økt transformeringskapasitet i Borgund hvis dette realiseres fordi eksisterende transformorkapasitet vil være for lav. Videre skisserer Statnett to alternativer som de mener vil kunne imøtekomme det forventede behovet og som vil være nødvendig for at Statnett kan oppfylle tilknytningsplikten for produksjon i området. Dette er å 1) erstatte eksisterende transformator med en ny med økt kapasitet eller 2) å supplere eksisterende transformator med en ny som vil driftes i parallell med den som er der i dag. Videre skriver Statnett at behovet kan dekkes ved å anskaffe en ny transformator eller ved at en fristilt transformator kan flyttes til Borgund transformatorstasjon.

2.2.2 Om Statnetts anleggskonsesjon

Den 17. november 2014 får Statnett anleggskonsesjon for en ny transformator med [REDACTED] MVA ytelse og [REDACTED]. NVE gir også tillatelse til at Statnett kan fortsette å drive den eksisterende transformatoren, som kan bli stående i stasjonen, slik at denne kan brukes som reserve.

Anleggskonsesjonen gis med følgende vilkår om bygging:

«Anlegget skal være ferdigstilt, bygget i henhold til denne konsesjonen og idriftsatt innen 3 år fra endelig konsesjon.

Konsesjonæren kan søke om forlengelse av fristen for ferdigstilling, bygging og idriftsettelse. Slik søknad skal sendes senest seks måneder før utløpet av fristen.

Konsesjonen bortfaller dersom fristen for ferdigstilling, bygging og idriftsettelse ikke overholdes.»

Vilkåret om bygging innebærer at anlegget skal være satt i drift innen 17. november 2017. NVE kan stille vilkår i sine konsesjoner. NVE stilte ikke vilkår i anleggskonsesjonen som måtte være oppfylt før Statnett kunne igangsette bygging av nettanlegget.

Den 15. mai 2017² søker Statnett om utsatt frist for idriftsettelse av Borgund transformatorstasjon. Søknaden ble begrunnet med at Statnett hadde gjort nye beregninger som viste at investeringen i Borgund etter deres mening ikke kunne forsvares. Søknaden om utsettelse var begrunnet slik:

---

² NVE 201405376-5

«Gjeldende beregninger gjort av Statnett viser at investeringen i Borgund stasjon forutsetter minst 30 MW installert effekt fra ny fornybar produksjon for å være samfunnsøkonomisk lønnsom. Status pr i dag er at 15 MW produksjon er realisert gjennom tre utbygginger. Det er usikkerhet omkring realisering av de øvrige prosjektene. Noen har fått konsesjon og andre venter på konsesjonsvedtak. Det er ikke investeringsbesluttet tilstrekkelig ny produksjon til at Statnett kan videreføre prosjektet i Borgund nå. Statnett har satt prosjektet på vent, og det er derfor ikke mulig å få satt i drift anlegget innenfor den konsesjonsgitte fristen.»

Statnett søkte derfor om utsatt frist for idriftsettelse til 31. desember 2021.

I brev av 24. oktober 2017 skriver NVE at de er avhengig av mer informasjon for å kunne behandle søknaden og vurdere Statnetts samfunnsøkonomiske beregninger. NVE ba derfor Statnett om å legge frem tilleggsopplysninger som begrunner Statnetts forutsetning om at tiltaket krever minst 30 MW ny produksjon for å være samfunnsøkonomisk lønnsom. Statnett besvarte aldri brevet.

2.2.3 Om Statnetts økning av transformeringskapasitet i Borgund

Den 11. juni 2020 sendte NVE et brev til Statnett hvor de ber Statnett om informasjon i forbindelse med et mulig brudd på energilovforskriften § 6-1 og på anleggskonsesjonen.³ NVE ble oppmerksom på dette gjennom et vedtak fattet av systemansvarlig etter systemansvarsforskriften § 14. Vedtaket ble fulgt opp i en egen sak av RME,⁴ som 29. september 2023 ila Statnett overtredelsesgebyr for brudd på systemansvarsforskriften § 14 første ledd.⁵

I brevet skriver NVE at de gjennom vedtaket fra systemansvarlig har blitt gjort oppmerksom på at det er flyttet en [redacted] transformator til Borgund stasjon, og at eksisterende [redacted] transformator er tatt ut. NVE skriver videre at deres foreløpige vurdering er at dette er i strid med gjeldende anleggskonsesjon, gitt av NVE den 17. november 2014. På bakgrunn av dette ba NVE Statnett om bl.a. å svare på om de hadde «kommentarer til avviket mellom hva som står i gjeldende anleggskonsesjon og de komponentene Borgund stasjon nå består av», innen den 1. juli 2020.

Statnett sendte sitt svar til NVE i brev av 24. juni 2020.⁶ I brevet skriver Statnett at det etter at de fikk anleggskonsesjon for det nye nettanlegget var det stor usikkerhet knyttet til hvilke tiltak som ville bli realisert i underliggende nett og at de derfor «avventet realisering av omsøkt tiltak i påvente av tydeligere behov fra underliggende nett». Om de videre valg og investeringer Statnett gjorde i 2019, er disse beskrevet slik:

---

³ NVE 202005676-1

⁴ RME 201914959

⁵ RMEs [vedtak](#) av 29. september 2023 (201914959-12)

⁶ NVE 202005676-2

«Sommer 2019 ble det besluttet i Statnett at en [redacted] transformator på [redacted] kunne flyttes fra Ogdal til Borgund. I Ogdal stod transformatoren lagret kaldt etter at denne var frakoplet hovednettet pga spenningsoppgradering [redacted]. Transformatoren i Ogdal hadde riktig spenningsomsetning, fysiske dimensjoner og funksjonalitet, slik at den passet inn i dagens trafosjakt og i nettet. Ved å benytte denne transformatoren kunne Statnett raskt bidra til å øke kapasiteten i Borgund for en rimelig kostnad. Prosjektets totale kostnader var 12 MNOK. Dette løste transformatorbehovet i Borgund, for flere år fremover som en midlertidig løsning. Dersom all produksjon i underliggende nett som er ønsket utbygd, blir realisert på sikt, vil dagens ytelse på [redacted] måtte økes i hht innvilget konsesjon. Statnett har valgt denne midlertidige løsningen for å redusere de totale kostnadene og derved avvente en større investering inntil behovet er til stede.»

NVE innvilget aldri søknaden om utsatt idriftsettelse. NVE ga heller ikke ny anleggskonsesjon, slik at sist gjeldende anleggskonsesjon i 2019 var den Statnett fikk 17. november 2014. RME kan ikke se at det har vært noen korrespondanse mellom Statnett og NVE angående potensielle avvik fra dagjeldende anleggskonsesjon etter at Statnett sendte sine kommentarer til NVE den 24. juni 2020. Anleggskonsesjon av 17. november 2014 ble erstattet av anleggskonsesjon av 5. mars 2024.⁷

2.2.4 Om Sygnir sine investeringer i distribusjons- og regionalnettet

Det var ikke driftsmessig forsvarlig å tilknytte Øvre Kvemmas kraftverk uten at det først ble gjort tiltak i regional- og distribusjonsnettet. Tiltakene i regionalnettet inkluderte både forsterkninger og fornyelser, og ble gjort i medhold av gjeldende anleggskonsesjon fra NVE av 23. februar 2022.⁸ Tiltakene i distribusjonsnettet gjorde Sygnir i medhold av sin områdekonsesjon.

Tiltak i regionalnettet

For å kunne tilknytte kunden var det i Borgund transformatorstasjon nødvendig å (1) etablere et nytt kontrollanlegg og 22 kV-anlegg og (2) øke transformeringskapasiteten mellom 22 kV-nettet og overliggende nettanlegg. Av disse tiltakene, var det bare økning av transformeringskapasitet som det ble fastsatt og krevet inn et anleggsbidrag for. Etableringen av kontrollanlegg og 22 kV-anlegg startet opp den 21. november 2022 og ble spennings satt 15. desember 2022. Arbeidet med økning av transformeringskapasitet startet med konkurranseutlysning 6. mai 2022, men tiltakene ble først gjennomført i perioden mellom 22. januar 2024 og 22. mars 2024. Dette skyldtes lang leveringstid på transformatoren. Anleggsbidraget for økt transformering ble fastsatt uten reduksjonsfaktor etter forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-9 tredje ledd jf. §§ 16-8 og 16-10 andre ledd.

Kunden vil, slik RME forstår det, bli tilknyttet et anlegg som er klassifisert som produksjonsrelatert. Vi viser til at det under overskriften «Produksjonsrelatert nett» i anleggsbidragsavtalen som kunden inngikk med Sygnir den 19. september 2022 står følgende:⁹

---

⁷ NVE 202310808-2

⁸ NVE 202204085-2

⁹ RME 202017183-21

«Sygnir har omklassifisert deler av distribusjons- og regionalnettet i Lærdal kommune, herunder Borgund transformatorstasjon og deler av underliggjende lokale distribusjonsnett, frå ordinære nettanlegg til produksjonsrelaterte nettanlegg. Kraftverk tilknyta produksjonsrelaterte nettanlegg vil bli tariffert i form av ein produksjonsrelatert nettarriff, der kraftprodusentane må betale sin forholdsmessige kostnadsandel i drifts- og vedlikehaldskostnadar for deira bruk av dei respektive nettanlegga.»

Tiltak i distribusjonsnettet

Det var nødvendig å forsterke eksisterende nettanlegg mellom Borgund og Øvre Kvamme. Dette innebar bl.a. etablering av en 5,6 km lang kabeltrasé som erstattet eksisterende luftlinje, og nødvendige endringer og tilpasninger i nettstasjonene.

Sygnir informerer om at tiltakene skulle starte opp høsten 2022 og at forventet ledetid for tiltakene var to år. Krav om arkeologiske utgravinger langs store deler av traseen førte til at tiltaket ikke kunne utføres som planlagt. For å kunne ferdigstille tiltaket til planlagt tid delte Sygnir prosjektet i to og utførte deler av prosjektet på høst og vinterstid. Dette medførte at prosjektet ble ferdigstilt til planlagt tid, men til en høyere kostnad enn i det estimerte anleggsbidraget.

Anleggsbidragsavtalen som gjaldt stikkledning fra nettstasjon frem til Øvre Kvemma kraftverk ble inngått den 11. oktober 2023. Vi forstår det slik at tiltaket ble ferdigstilt om lag samtidig som den nye kabelen mellom Borgund og Øvre Kvamme våren 2024 ettersom Øvre Kvemma kraftverk ble satt i drift den 25. april 2024.

2.2.5 Om RMEs tidligere befatning med saksforholdet

Sak om tilknytningsplikt for produksjon og driftsmessig forsvarlighetsvurderinger

RME¹⁰ fikk 26. oktober 2015 en henvendelse fra Statnett om at Lærdal Energi hadde tilknyttet to anlegg for produksjon av elektrisk energi, uten å ha avklart med Statnett at det var ledig kapasitet i overliggende nett (at tilknytning var driftsmessig forsvarlig). På bakgrunn av informasjon som RME mottok, utviklet saken seg til en kontrollsak med fokus på tilknytningsplikten.

RME varslet den 20. januar 2017 vedtak overfor Statnett om tilknytningsplikten og investeringer i Borgund transformatorstasjon.¹¹ RME varslet at vi vurderte «å pålegge Statnett om å redegjøre for hvilke forutsetninger de mener må ligge til grunn for en investering i Borgund transformatorstasjon og eventuelt søke fritak fra investeringsplikten i tilknytningsplikten dersom de mener disse forutsetningene ikke er oppfylt».

I varselet gjengis Statnetts redegjørelse for situasjonen i Lærdal slik på s. 2:

---

¹⁰ Sakene det vises til i kapittel 2.2.5 ble behandlet før Reguleringsmyndigheten for energi ble utpekt som uavhengig reguleringsmyndighet 1. november 2019. Sakene ble behandlet av NVE, men ansvarsområdet ligger nå under RME. NVE og RME omtales derfor i kapittel 2.2.5 samlet som RME for å unngå forvekslinger med NVE som konsesjonsmyndighet.

¹¹ NVE 201506166-9

«[...] I sin redegjørelse trekker Statnett frem at det i sammendraget i [konesjons]søknaden går frem at det må realiseres nok ny kraft til at investeringen blir samfunnsøkonomisk lønnsom og at prosjektet betinger at det kommer tilstrekkelig med produksjon. [...] Statnett mener det ikke er kapasitet til å tilknytte mer produksjon og at beslutningen om å investere avhenger av at det kommer nok produksjon for at det skal bli samfunnsøkonomisk lønnsomt.

I sin redegjørelse skriver Statnett at de har brukt tid på å få tilstrekkelig sikkerhet for at det skal komme nok produksjon etter at konsesjonen om økt transformering ble gitt, for å sikre best mulig beslutning. [...]

Videre skriver Statnett at de ikke oppfatter konsesjonen til å utvide kapasiteten i Borgund som en plikt til å bygge, men en mulighet som skal benyttes dersom de får tilstrekkelig trygghet for at investeringen er samfunnsmessig rasjonell. Statnett benytter normalt minstevolum for utbygging av ny kraft for å sikre lønnsomme prosjekter. [...]»

Deretter skriver RME følgende om tilknytningsplikten i sine vurderinger på s. 6 i varselet:

«[...] For bygging av nettanlegg på regional- og transmisjonsnettnivå, må nettkonsesjonærer søke anleggskonsesjon. NVE tildeler anleggskonsesjon etter en vurdering av om det er samfunnsøkonomisk rasjonelt. Dette innebærer at når årsaken til meddelelse av konsesjon er tilknytning av nytt forbruk eller ny produksjon, tilsier tilknytningsplikten at konsesjonen både er en rett, men også en indirekte plikt til å investere. I de tilfeller NVE mener det er spesifikke forutsetninger som må være til stede for at konsesjonen er samfunnsmessig rasjonell, vil dette normalt fremgå som vilkår i konsesjonen. Dersom nettselskap mener det ikke er rasjonelt å investere i nytt nettanlegg kan nettselskapet søke om fritak fra tilknytningsplikten i stedet for å søke konsesjon. I noen tilfeller vil forutsetningene som er lagt til grunn i konsesjonssøknaden kunne endre seg. Dersom forutsetningene som er lagt til grunn endrer seg slik at nettselskapet ikke lenger vurderer det som samfunnsmessig rasjonelt å investere i nettanlegg likevel, må det søkes om særskilt fritak fra tilknytningsplikten.

Statnett har fått konsesjon for å bygge Borgund transformatorstasjon. Som følge av tilknytningsplikten, plikter Statnett da å investere i transformatoren uten ugrunnet opphold. Bestemmelsen om at tilknytningsplikten skal oppfylles uten ugrunnet opphold innebærer at prosessen ikke skal trekke unødvendig ut i tid og at det skal settes opp en tidsplan som kunde kan forholde seg til.

Etter konsesjonsvedtaket for Borgund transformatorstasjon er det søkt om mindre utbygging enn det som ligger som potensiale og som lå til grunn for konsesjonssøknad. I tillegg har Mork kraftverk søkt om å få nedjustert sin effektinstallasjon fra 38 MW til 10 MW. Dette kan ha betydning for valg av nettløsning. [...]»

Den 3. mars 2017 gir Statnett sine kommentarer til RMEs varsel om vedtak. Vi gjengir følgende fra Statnett sine innsendte kommentarer:

«[...] Statnetts vurdering er at det må bygges ut i størrelsesorden 30 MW / 90 GWh ny produksjon for at det skal være samfunnsøkonomisk rasjonelt å bygge ut nettkapasitet i og under Borgund transformatorstasjon. Dette har vi presentert til Lærdal Energi og de potensielle utbyggerne av ny produksjon som Statnetts krav til minste utbyggingsvolum for at Statnett skal investere i økt transformorkapasitet i Borgund. Et mer presist krav til minstevolum vil bli beregnet når Statnett har fått oppdatert informasjon om økonomien i de enkelte vannkraftprosjektene og Lærdal Energis nødvendige nettinvesteringer.

Når det gjelder fritak fra investeringsplikten i tilknytningsplikten er situasjonen pr i dag at Statnett ikke har mottatt noen formell forespørsel om tilknytning av ny produksjon under Borgund, verken fra Lærdal Energi eller kraftutbyggerne. Vi har derfor ikke grunnlag for å søke om fritak.

Statnett vil søke NVE om forlengelse av fristen for ferdigstilling av den nye transformatoren i Borgund i løpet av mars. Vi vil i den sammenheng også vurdere om vi ser behov for andre endringer i konsesjonsvilkårene.

Erfaringene fra denne saken viser etter vår vurdering at det er nødvendig å tydeliggjøre nettilknytningsprosessen og formalisere kontakten mellom partene. Statnett er innstilt på å bidra til forbedringer basert på våre erfaringer fra de siste årenes saker om nettilknytning.»

Den 19. november 2019 avsluttet RME behandlingen, uten at det ble fattet vedtak i saken. I avslutningsbrevet ble det vist til at vi i april 2018 gjennomførte et tilsyn med Statnett sin praksis i forbindelse med tilknytningsplikten generelt.

Tilsynet med Statnetts oppfølging av tilknytningsplikten i 2018

Formålet med tilsynet var å «kontrollere Statnett sin praksis for å etterleve plikten til å gi tilknytning til ny produksjon og nytt forbruk av strøm, og legge til rette for produksjons- og forbruksøkninger». RME sendte den 6. juni 2018 vår revisjonsrapport til Statnett.¹² Vi fant seks avvik. Blant disse var at Statnett ikke gjennomfører stegene i tilknytningsplikten for produksjon uten ugrunnet opphold i tråd med kravene i energiloven § 3-4 og energilovforskriften § 3-4, og at Statnett ikke gir en realistisk tidsplan for tilknytning av ny produksjon i tråd med kravene i energilovforskriften § 3-4.

I rapporten redegjorde vi innledningsvis for tilknytningsplikten og plikten til å investere i nytt nettanlegg når en tilknytning eller kapasitetsøkning er vurdert ikke å være driftsmessig forsvarlig. Vi gjengir følgende fra vår redegjørelse på s. 2 i revisjonsrapporten om dette:

«NVE legger til grunn at ved tilknytning hvor det ikke er driftsmessig forsvarlig å gi tilknytning til eksisterende nett skal investeringer i nettet skje uten ugrunnet opphold. Grunnet opphold vil normalt kun være den tiden det tar for å gjennomføre tilknytningsprosessen når de ulike delene av prosessen med å utrede, søke og investere gjøres innen den tiden det tar for tilsvarende investeringer. NVE presiser at Statnetts plikt til å gjennomføre selve investeringen uten ugrunnet opphold gjelder fra det tidspunktet aktøren kan dokumentere sin investeringsbeslutning.

---

¹² NVE 201800786-4

Uenighet om valg av nettløsning er ikke grunnlag for å utsette tilknytning mer enn det som er nødvendig for å få avklart uenigheten. I slike tilfeller har Statnett et ansvar for å sikre fremdrift i tilknytningsprosessen og om nødvendig bringe saken inn til NVE for avgjørelse på et tidlig tidspunkt, jf. energilovforskriften § 3-4 første ledd.

Nettkonsesjonæren kan ikke utsette tilknytningen, med mindre det enten er gitt fritak eller er gitt vilkår som innebærer en utsettelse i nødvendige konsesjoner. Nettkonsesjonærene kan ikke på egen hånd fastsette krav til minstevolum.»

Videre skriver vi følgende på s. 4 om muligheten til å få unntak fra tilknytningsplikten:

«Som utgangspunkt har alle aktører rett til tilknytning. Eventuelle unntak må fastsettes i vedtak fra NVE eller OED for henholdsvis produksjon og forbruk, jf. energiloven § 3-4 andre og tredje ledd. Nettselskap kan ikke selv gjøre unntak, men må søke om unntak, enten sammen med konsesjonssøknad dersom det er gjelder krav til minstevolum eller i en egen dispensasjonssøknad.

For produsenter som ber om tilknytning kan nettkonsesjonæren søke om fritak fra tilknytningsplikten dersom utbygging av nett og produksjon samlet ikke anses som samfunnsmessig rasjonelt. For å sikre likebehandling bør nettkonsesjonæren på forhånd ha tydelige kriterier for når og i hvilke tilfeller det vil være aktuelt å søke fritak. Det bør fremgå tydelig av nettkonsesjonærens informasjon til aktørene at det ikke er tilsvarende mulighet til å søke om fritak for forbruk. For forbruk kan det bare gis unntak i ekstraordinære tilfeller.»

I forbindelse med tilsynet ba RME om en redegjørelse for tilknytningsprosessen i to enkeltsaker. Én av disse var Statnetts planer om økt transformeringskapasitet i Borgund. Statnett ga informasjon om sin plan for tilknytning av ny produksjon under Borgund i brev av 21. desember 2018. Denne redegjørelsen gjengis i sin helhet nedenfor:

«Plan for tilknytning av ny produksjon under Borgund

Statnett planlegger ny/større transformator i Borgund stasjon for å kunne gi tilknytning til konsesjonsgitt småkraftproduksjon. Den 26. oktober 2016 ble det avholdt et møte hos Statnett med nettselskapene Statnett og Lærdal Energi og kraftverksaktørene representierende kraftverkene: Mork (9,9 MW), Ofta (9,4 MW), Fosseteigen (6,2 MW), Tynjadalen (8,6), Øvre Kvemma (7,6 MW) og Gravdalen (9,9 MW). Referat fra møtet ligger vedlagt.

I møtet la nettselskapene Statnett og Lærdal Energi frem en omforent prosess frem mot en evt. investeringsbeslutning fra Statnett. Det er Statnett som først kommer på "kritisk tidslinje" i forhold til å være sikker på å nå fristen for elsertifikater i 2021. Denne prosessen går i korthet ut på at Statnett må gjøre sin investeringsbeslutning i løpet av første kvartal 2019. De potensielle kraftverksutbyggerne nevnt over ble dermed gitt frist ut året 2018 til å gi en forpliktende nok tilbakemelding til at Statnett kan legge til grunne realisering av kraftverket eller ei i sin beslutning. I møtet (og referatet) ble dette eksemplifisert som forpliktende avtale med Lærdal Energi om tilknytning og betaling av anleggsbidrag til deres investeringer.

Et alternativ til å sette inn den konsesjonsgitte transformatoren på [REDACTED] vil kunne være å sette inn en brukt transformator på [REDACTED]. En slik transformator vil ikke kunne ta imot all produksjon nevnt over. Dermed ble de i overnevnte møte (og referat) vist til hvordan kapasiteten i en slik transformator vil kunne bli fordelt (tidspunktet for inngått bindende tilknytningsavtale med Lærdal Energi).

I skrivende stund er det kun Mork kraftverk v/ E - CO Energi som har tatt investeringsbeslutning og som dermed legges til grunn at sikkert kommer. De resterende prosjekteierne har underhånden gitt foreløpige tilbakemeldinger om at de ikke vil rekke å få tatt investeringsbeslutninger innen utgangen av året (som prosessen beskrevet over krevde). Vi har da bedt dem om å pr utgangen av året sende oss en "tilstandsrapport" for prosjektene sine. Disse vil bli lagt ved som underlag til den investeringsbeslutningen som Statnett skal ta i løpet av 1. kvartal 2019.»

Vedlagt brevet fra Statnett var også et møtereferat fra et møte avholdt mellom Lærdal Energi, Statnett og potensielle nye produsenter i Lærdal den 30. oktober 2018. Et av disse kraftverkene var Øvre Kvemma, som var representert i møte gjennom Lærdal og Aurland Grønnkraft AS. Vi gjengir følgende utdrag fra møtereferatet om hva Statnetts hadde meddelt i møte med produsentene:

«Statnett informerte om innsetting av trafo på [REDACTED] i Borgund. Denne har ei leveringstid på 1,5 år. Det er difor viktig å få på plass tilbakemelding om investeringsbeslutning frå dei ulike kraftprosjekta for å kunne nå milepæl for å kunne komme inn under elsert-ordninga. Statnett treng difor tilbakemelding frå kraftutbyggerane senest i løpet av året for å kunne levere ein ny trafo i rimeleg tid før fristen for elsert går ut. Tilbakemeldingen frå den enkelte produsent må være så forpliktende at Statnett kan legge den til grunn når de skal fatte sin investeringsbeslutning. Eksempel på slik tilbakemelding kan være en bindende avtale med Lærdal Energi om tilknytning med tilhørende avtale om betaling av anleggsbidrag.

Det kan alternativt vere aktuelt å sette inn ein brukt trafo på [REDACTED]. Dette vil begrense tilkoblinga av ny produksjon til ca [REDACTED] totalt. Dermed vil det ikkje være plass til alle kraftverk. Her vil tidspunktet for inngåelse av bindende avtale med Lærdal Energi bli brukt til å fastslå rekkefølgen til når man har bedt om kapasitet, og dermed til å prioritere kven som får tildelt den ledige nettkapasiteten.

Om produsentar kjem tilbake etter at ei beslutning er teke om montasje av [REDACTED] trafo er gjort, kan det medføre at Statnett må ta anleggsbidrag for ytterlegare montasje av [REDACTED] trafo. Dette vil da bli sett på som et nytt prosjekt hvor produsenten ikkje ba om nettkapasitet tidlig nok til å bli omfattet av unntaksbestemmelsen i regleverk om anleggsbiderag i masket nett, slik at Statnett skal krevje anleggsbidrag.»

På bakgrunn av de tilbakemeldingene RME fikk fra Statnett på revisjonsrapporten av 6. juni 2018, vurderte RME at avvikene beskrevet i rapporten var lukket. Tilsynssaken ble derfor avsluttet. Dette ble meddelt Statnett i brev av 7. mars 2019.

3 Partenes anførsler

3.1 Kundens anførsler

Kunden anfører at Statnett plikter å utarbeide en tidsplan og et kostnadsestimat, men at Statnett har forsømt dette og dermed brutt tilknytningsplikten. Kunden viser til at det per februar 2022 var gått om lag fire år uten at de hadde fått kostnadsestimat eller en forsvarlig og veiledende tidsplan for nettilknytningen. Kunden mener det har forhindret dem i å fatte investeringsbeslutning. Tilknytningsprosessen har dermed stoppet opp som følge av Statnetts pliktbrudd. Kunden mener også at Øvre Kvemna kraftverk ikke har latt seg gjennomføre fordi Statnett ikke har utredet, omsøkt eller gjennomført nødvendige investeringer i Borgund for å gjøre det driftsmessig forsvarlig å gi tilknytning til kraftverket. Kunden mener at Statnett dermed har brutt tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 a og forskrift om nettregulering og energimarked (NEM) § 3-3.

Kunden anfører at bruddet på tilknytningsplikten har medført at Øvre Kvemna kraftverk, som har en utbyggingstid på 1,5 år, ikke kunne bygges ut innenfor fristen i overgangsreglene i forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-12. Kunden ber derfor om fristforlengelse knyttet til anvendelse av forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-12 med to år, til 1. juli 2024.

Kunden mener at Statnett ikke hadde hjemmel til å kreve utredningskostnader knyttet til oppgraderinger i masket nett i 2017. Videre anfører kunden at avtalen må anses som et ulovlig pålegg fra Statnett sin side. Kunden stiller også spørsmål ved at Statnett krever at kunden, i fravær av investeringsbeslutning, må vise til inngått anleggsbidragsavtale eller andre forpliktende avtaler overfor tredjeparter. Kunden understreker at det er eksempler på forpliktelser som kunden først vil påta seg etter å ha fattet investeringsbeslutning.

Kunden ber om at Statnett pålegges å komme med en tidsplan for ferdig transformeringkapasitet i Borgund og at RME pålegger nettselskapene ikke å kreve inn et anleggsbidrag fra kunden for den økte transformeringen i Borgund.

3.2 Statnetts anførsler

Statnett er av den oppfatning at de har hatt den fremdrift og gitt den informasjonen om tidsplan som følger av NEM § 3-3, og at det ikke foreligger noe brudd fra Statnetts side. Statnett viser til at Statnett ikke må ta investeringsbeslutning før produsenten har truffet sin investeringsbeslutning.

Statnett anfører videre at det er underliggende netteier som er ansvarlig for å tildele kapasitet til egne kunder, innenfor den rammen som gjøres tilgjengelig fra Statnett. Statnett mener at de ikke kan ha jevnlig dialog direkte med alle prosjekter under planlegging, men må håndtere de avtaler om betaling Statnett etter forskrift for omsetningskonsesjonærer plikter å inngå.

Videre viser Statnett til at saken illustrerer utfordringene med å koordinere utbygging av nett og produksjon når ledetidene er ulike, og samtidig imøtekomme hensikten med tilknytningsplikten, herunder at investeringene i nett kommer som følge av konkrete produksjonsprosjekter.

3.3 Sygnirs anførsler

RMEs oppfatning er at Sygnir mener at de har gjennomført alle steg i tilknytningsprosessen så raskt som mulig og at de derfor har overholdt tilknytningsplikten overfor kunden.

Sygnir informerer om at de fikk første henvendelse om tilknytning av kunden den 6. oktober 2015. Da engasjerte Sygnir ekstern kompetanse til å vurdere om det var driftsmessig forsvarlig å tilknytte kraftverket til nettet, og – hvis ikke – hvilke investeringer som i så fall var nødvendig. Sygnir fikk tilbakemeldinger fra sin konsulent 4. januar 2018. Konklusjonen var at det var nødvendig å gjøre tiltak for å kunne tilknytte kunden. Tiltakene var både på distribusjon- og regionalnettnivå, og omfattet både forsterkninger av eksisterende linjer og behov for økt transformeringskapasitet.

Sygnir fremhever at det først og fremst er NVEs saksbehandlingstid på søknad om nettkonsesjon og leveringstid på nødvendig materiell som vil være bestemmende for hvor lang tid det vil ta å gjøre nødvendige tiltak for å kunne tilknytte kunden. Sygnir skisserer to år fra konsesjonssøknad som forventet ledetid for gjennomføring av slike tiltak i deres nett.

4 Partenes kommentarer til RMEs varsel av vedtak

Statnett har kommentert vårt forhåndsvarsel til vedtak av 11. mars 2026. Vi har ikke mottatt noen kommentarer fra kunden og Sygnir.

4.1 Statnetts kommentarer

Statnett kommenterte varselet i brev av 27. mars 2026.

Statnett er enig i RMEs vurdering om at Statnett har ivaretatt sin investeringsplikt etter tilknytningsplikten overfor Øvre Kvemma Kraftverk AS. Videre informerer Statnett om at det ikke har vært krevet betaling for utredninger eller anleggsbidrag i forbindelse med reservasjonen av kapasitet i transmisijsnettet til Øvre Kvemma.

Når det gjelder RMEs vurdering om at Statnett har brutt plikten til å legge frem en forsvarlig og veiledende tidsplan etter NEM § 3-3 fjerde ledd, bemerker Statnett at det aktuelle saksforholdet strekker seg over en periode langt tilbake i tid. I det siste har praksis, samhandling og systemstøtte i tilknytningsprosessen hatt stor utvikling. Statnett har over lengre tid jobbet med forbedringer av interne rutiner og prosesser for tilknytningssaker for å bedre ivareta kundenes informasjonsbehov og Statnetts veiledningsansvar. Dette gjelder også samarbeid med underliggende nettselskap for å sikre god koordinering av og samarbeid om tiltak på tvers av flere nettnivåer. Dette er forhold som i betydelig grad forbedres gjennom nettselskapene deltakelse i tilknytningssløsningen Tilko og samhandlingen mellom nettselskaper og kunder i dette systemet.

5 RMEs vurdering av saken

Vi vurderer saken i lys av energiloven med tilhørende forskrifter.

Slik RME ser det, er det to spørsmål i saken. Det første spørsmålet er om Statnett har overholdt tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 a og NEM § 3-3. Dette innebærer en vurdering av om Statnett har planlagt, søkt konsesjon for og investert i nye nettanlegg uten ugrunnet opphold, og en vurdering av om Statnett ga kunden en forsvarlig og veiledende tidsplan for nettilknytningen. Det andre spørsmålet er om kunden er omfattet av overgangsbestemmelsen for anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnettet etter forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-12.

RME har bedt Sygnir om informasjon i saken for å få opplyst saken i tråd med forvaltningslovens krav til forsvarlig saksbehandling, men understreker at uenigheten er mellom kunden og Statnett.

5.1 Har Statnett oppfylt kravet om å investere i nye nettanlegg uten ugrunnet opphold?

De faktiske forhold som ligger til grunn for klagen i denne saken strekker seg over en periode fra 2014 til 2024. Tilknytningsplikten for produksjon var regulert i energilovforskriften § 3-4 frem til den 1. november 2019, da den ble flyttet til NEM § 3-3. Flyttingen av hjemmelsgrunnlaget var ikke ment å innebære materielle endringer og ordlyden er for det vesentlige likelydende. RME viser til kapittel 4.4 og merknadene til NEM § 3-3 inntatt i kapittel 8 i Energidepartementets høringsnotat.¹³ RME tar derfor i utgangspunkt i ordlyden i NEM § 3-3.

Spørsmålet er om Statnett har brutt tilknytningsplikten for produksjon overfor kunden.

Tilknytningsplikten for produksjon følger av energiloven § 3-4 a og er nærmere regulert i NEM § 3-3. NEM § 3-3 lyder som følger:

«Tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 a gjelder for den som etter loven kapittel 3 har konsesjon for nettanlegg hvor produksjonsanlegget mest rasjonelt kan tilknyttes, eller en produksjonsøkning kan gjennomføres. Hvis tilknytningen av produsent medfører behov for investeringer i overliggende nettanlegg, gjelder tilknytningsplikten tilsvarende for konsesjonærer for slikt nett.

Tilknytningsplikten gjelder nødvendig nettkapasitet som sikrer at det er driftsmessig forsvarlig å koble til nye kunder eller tillate produksjonsøkningen.

Et nettselskap og en produsent kan inngå en avtale om tilknytning med vilkår om produksjonsbegrensning.

---

¹³ [Høringsnotat 1](#) i høring om [forskrifter til gjennomføring av tredje energimarkedspakke](#) fra 2018.

Tilknytningsplikten omfatter om nødvendig en plikt til å planlegge, søke konsesjon for og investere i nye nettanlegg uten ugrunnet opphold. Konsesjonæren plikter å legge frem en forsvarlig og veiledende tidsplan for nettilknytningen eller produksjonsøkningen. Norges vassdrags- og energidirektorat kan gi dispensasjon fra tilknytnings- og investeringsplikten for produksjon etter energiloven § 3-4a annet ledd dersom tiltaket ikke er samfunnsmessig rasjonelt.

Konsesjonærer skal forelegge for Reguleringsmyndigheten for energi utkast til vilkår og metoder for tilknytning til og bruk av nettet til forhåndsgodkjenning. Forhåndsgodkjenning er ikke nødvendig dersom konsesjonæren anvender vilkår og betingelser som er godkjent og publisert av Reguleringsmyndigheten for energi.

Reguleringsmyndigheten for energi skal ved enkeltvedtak jf. energiloven § 3-4a tredje ledd, fastsette eller godkjenne vilkår for tilknytning av anlegg eller metoder for å fastsette slike vilkår.»

Det fremgår av bestemmelsens første ledd at tilknytningsplikten består av en tilknytnings- og en investeringsplikt. Det betyr at Statnett, som konsesjonær for et overliggende nettanlegg, skal gjøre investeringer som gir «nødvendig nettkapasitet som sikrer at det blir driftsmessig forsvarlig å koble til nye kunder», jf. NEM § 3-3 andre ledd. Investeringsplikten, plikten til å planlegge, søke konsesjon for og investere i nye nettanlegg når det er nødvendig, skal oppfylles «uten ugrunnet opphold», jf. NEM § 3-3 fjerde ledd første punktum.

Det klare utgangspunktet er at tilknytningsplikten er en følgeplikt. RME viser til forarbeidene gitt i forbindelse med innføringen av tilknytningsplikten hvor departementet uttaler følgende:¹⁴

«Produksjonsprosjekter vil gå gjennom de ulike fasene melding, utredning, konsesjonssøknad og investering. Tilknytningsplikten for nettselskapene må tilpasses denne prosessen, slik at en melding fra en produsent følges opp med nettutredninger og melding fra det aktuelle nettselskap, konsesjonssøknader for produksjonsprosjekter følges opp med en konsesjonssøknad for nett og at eventuelle investeringer gjøres samtidig [...] Netteiers plikter vil følge parallelt med initiativene til produsenter og konsesjonsbehandlingen av produksjonsprosjektene. Departementet påpeker at der planer om produksjonsprosjekter ikke føres videre til søknad eller til investering, utløses heller ingen tilsvarende plikt for netteier. [...]

Departementet understreker at dersom et samfunnsmessig rasjonelt produksjonsprosjekt krever nettinvesteringer, plikter nettselskapet å utrede, melde, omsøke og eventuelt bygge nett uten ugrunnet opphold, slik at det så snart som mulig blir driftsmessig forsvarlig å tilknytte produksjonsprosjektet. Netteier må ha nødvendig konsesjon før det kan kreves at nettinvesteringen gjennomføres.»

---

¹⁴ [Ot.prp. nr. 62 \(2008-2009\)](#) om lov om endringer i energiloven kapittel 4.1.1.2 på s. 34-35

Kunden hadde ikke fattet investeringsbeslutning da saken ble bragt inn for RME, selv om kunden hadde fått konsesjon. Kunden ønsket likevel at Statnett skulle igangsette investeringer som ville gjøre det driftsmessig forsvarlig for kunden å tilknytte seg, slik at kunden hadde noe konkret å forholde seg til når de skulle fatte investeringsbeslutning. Dette ble blant annet begrunnet med at ledetiden på tiltakene til Statnett var forventet å være vesentlig lengre enn utbyggingstiden for kundens eget produksjonsprosjekt. Statnett hadde på sin side søkt om og fått konsesjon for nytt nettanlegg, men de hadde ikke fattet investeringsbeslutning eller igangsatt bygging av dette.

5.1.1 Har Statnett oppfylt investeringsplikten?

Spørsmålet er om Statnett har oppfylt plikten til å planlegge, søke konsesjon for, og investere i nye nettanlegg uten ugrunnet opphold etter NEM § 3-3 fjerde ledd første punktum.

RME avgjør uenighetssaker mellom nettselskap og kunde etter NEM § 4-13. Derfor er vår vurdering begrenset til om Statnett har oppfylt sine plikter overfor kunden som har bragt saken inn til oss for avgjørelse. RME kan ikke vurdere eller vektlegge om Statnett har oppfylt investeringsplikten raskt nok overfor andre ved vår behandling av denne saken.

Kravet om at investerings- og tilknytningsplikten skal skje «uten ugrunnet opphold» gjelder for alle aktiviteter som er nødvendig for å sikre tilknytning og for hvert steg i tilknytningsprosessen.¹⁵

Det betyr at for å oppfylle tilknytningsplikten overfor en produsent må Statnett så raskt som mulig enten 1) planlegge, søke konsesjon for og investere i nødvendig nettanlegg, eller 2) søke NVE om dispensasjon fra tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 a andre ledd, med mindre det er saklig grunn for å avvente dette.

Statnett har ikke søkt om dispensasjon fra tilknytningsplikten overfor kunden eller noen av de andre produksjonsprosjektene i Lærdal. Statnett har søkt NVE om å utsette fristen for å bygge det konsesjonsgitte nettanlegget, men RME kan ikke se at Statnett har fått dette. RME viser til den nærmere omtalen av dette i kapittel 2.2.2 ovenfor.

RME mener at et eventuelt opphold må være saklig begrunnet basert på legitime hensyn for å kunne være «grunnet» etter NEM § 3-3.

En konsesjon er en tillatelse fra offentlige myndigheter som er nødvendig for å kunne gjennomføre et tiltak.¹⁶ Konsesjon gis til tiltak som er vurdert å være samfunnsmessig rasjonelt¹⁷ og det er NVE som gir konsesjon etter energiloven.¹⁸ En anleggskonsesjon isolert gir Statnett en rett, men ingen plikt til å bygge det nettanlegget de får konsesjon til. Hvorvidt Statnett kan bygge noe annet enn det NVE har gitt konsesjon til, faller utenfor RMEs ansvarsområde å ta stilling til. Derimot kan tilknytningsplikten og plikten til å sørge for markedsadgang medføre at Statnett får en plikt til å bygge nettanlegg.

---

¹⁵ RME [vedtak](#) av 22. desember 2022 s. 4 med videre henvisninger

¹⁶ [Meld. St. 28 \(2019–2020\)](#) pkt. 3.1 på s. 20

¹⁷ [NOU 2022: 6](#) kapittel 6.1 på s. 81

¹⁸ [Delegering av myndighet etter energiloven til Norges vassdrags- og energidirektorat](#)

Spørsmålet om Statnett må bygge nettanlegget de har fått konsesjon til, eller om Statnett kan velge ikke å benytte konsesjonen selv om det finnes kunder som er avhengig av tiltaket for at det skal bli driftsmessig forsvarlig å tilknytte dem, er en sentral del av RMEs myndighetsområde, jf. NEM § 3-3 andre ledd og NEM § 4-6 første ledd.

Basert på sakens dokumenter og dokumenter knyttet til Statnetts egen konsesjonssøknad, er det RMEs oppfatning at det var flere produksjonsprosjekter i Lærdal som var avhengig av at Statnett økte transformeringskapasiteten i transmisjonsnettet for at det skulle bli driftsmessig forsvarlig å tilknytte disse. Øvre Kvemna kraftverk var ett av disse produksjonsprosjektene.

Et sentralt spørsmål er derfor om vurderingen Statnett har gjort i denne saken, at investeringen er «*avhengig av at det vert realisert minimum 30 MW installert effekt for at denne skal bli lønsam*», er et grunnet opphold etter NEM § 3-3 fjerde ledd.

RME mener at hensynet til samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i nettet er i tråd med energilovens formål og dermed saklig. For at det kan være et grunnet opphold at Statnett ventet til et nærmere angitt volum ny produksjon har fattet investeringsbeslutning før de gikk videre med prosessen, er det imidlertid en forutsetning at dette er noe Statnett faktisk kan vektlegge.

NVE kan gi dispensasjon fra tilknytnings- og investeringsplikten for produksjon dersom «*tiltaket ikke er samfunnsmessig rasjonelt*», jf. energiloven § 3-4 a andre ledd og NEM § 3-3 fjerde ledd siste punktum. Begrepet «tiltaket» betyr i denne sammenheng den nødvendige nettinvesteringen, jf. NEM § 3-3 andre ledd. Lovgiver har bevisst lagt opp til at samme offentlige myndighet skal vurdere om det er samfunnsmessig rasjonelt å gi konsesjon til et anlegg for produksjon av elektrisk energi og behandle søknader om dispensasjon fra tilknytningsplikten for produksjon.¹⁹

Slik RME ser det, åpner ikke tilknytningsplikten for at Statnett kan foreta en vurdering av om et nødvendig tiltak vil være samfunnsmessig rasjonelt på det tidspunktet de har gjort. Vi viser til at det er konsesjonsmyndigheten som – i første omgang – er ansvarlig for å ivareta energilovens formål gjennom sin konsesjonsbehandling. Det innebærer at NVE vurderer hvorvidt et prosjekt er samfunnsøkonomisk lønnsomt. NVE vurderer produksjonsanlegg og tilhørende nettanlegg samlet. Det er lagt opp til at det i utgangspunktet ikke bør bygges nettanlegg før en med sikkerhet vet at produksjonen blir realisert, men NVE kan gi konsesjon til nettanlegg dersom «*NVE vurderer det som sannsynlig at nettinvesteringen etter hvert blir samfunnsmessig rasjonell*».²⁰

Slik RME ser det, betyr det at når Statnett får konsesjon til nettanlegg for å tilknytte ny produksjon, har NVE allerede vurdert at nettinvesteringen er eller forventes å bli samfunnsmessig rasjonell.

RME understreker at en konsesjonær kan vurdere om et netttiltak er samfunnsmessig rasjonelt, men at det bare får betydning for deres avgjørelse om hvorvidt de skal søke om dispensasjon fra tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 a andre ledd eller sende endringssøknad til NVE fordi de mener at tiltaket de har fått konsesjon til ikke (lengre) er samfunnsmessig rasjonelt.

---

¹⁹ [Prop. 5 L \(2017-2018\) Endringer i energiloven \(tredje energimarkedspakke\)](#), kapittel 3.2.5.2 på s. 35

²⁰ [Ot.prp. nr. 62 \(2008-2009\)](#) om lov om endringer i energiloven kapittel 3.3.5 på s. 25

I denne saken har Statnett verken bygget nettanlegget de har fått konsesjon til eller søkt NVE om konsesjon til en nettløsning som – etter deres oppfatning – ivaretar energilovens formål bedre. Det Statnett imidlertid har gjort, er å unnlate å fatte investeringsbeslutning fordi de mente at det ikke var samfunnsøkonomisk lønnsomt å bygge det nettanlegget de hadde fått konsesjon til. Det betyr at Statnett i realiteten har satt til side NVEs vurdering om at tiltaket var samfunnsmessig rasjonelt.

RME mener at det er alvorlig at Statnetts begrunnelse for hvorfor de ikke bygget nettanlegget er basert på valg og vurderinger som faller utenfor Statnetts ansvarsområde som konsesjonær. RMEs vurdering er imidlertid at Statnett ikke har brutt investeringsplikten overfor kunden i denne saken.

Tilknytningsprosessen bygger på en forutsetning om at nettselskapet med tilknytningsplikt – altså tilknyttende nettselskap – skal håndtere kundens forespørsel om tilknytning. Det er på det rene at Sygnir er tilknyttende nettselskap.

Slik RME ser det, har kunden forsøkt å påvirke Statnett til å igangsette tiltak i overliggende nett før Sygnir har bestilt kapasitet på vegne av kunden og før kunden har fattet investeringsbeslutning. Vi understreker at Statnetts investeringsplikt er en følgeplikt. Det betyr at Statnetts investeringsplikt overfor indirekte kunder inntreffer når de får en bestilling fra underliggende nettselskap på vegne av kunden og at investeringsplikten faller bort dersom kunden ikke selv fatter investeringsbeslutning.

Basert på fremlagt dokumentasjon, legger RME til grunn at Statnett oppfattet at Sygnir bestilte kapasitet hos Statnett på vegne av kunden i juni 2020. Statnett gjorde ingen tiltak, men fordi det ble etablert et pumpekraftverk vurderte Statnett høsten 2022 at det var driftsmessig forsvarlig å tilknytte 8 MW ny produksjon fra kunden under Borgund transformatorstasjon. Dette ble meddelt Sygnir 19. september 2022. Sygnir og kunden inngikk anleggsbidragsavtale samme dag. Slik RME ser det, innebærer dette at kunden først tok investeringsbeslutning da de fikk bekreftelse på at det ville være driftsmessig forsvarlig i transmisjonsnettet å tilknytte dem.

På bakgrunn av dette, er det RMEs vurdering at Statnetts investeringsplikt ble utløst i juni 2020. På det tidspunktet oppstod Statnetts plikt til å planlegge, søke konsesjon for og investere i nettanlegg om det var nødvendig for å gjøre det driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunden. Vi mener likevel at Statnett ikke hadde plikt til å investere i nettanlegg før kunden selv fattet investeringsbeslutning. Slik RME ser det, skjedde det først den 19. september 2022 etter at Statnett reserverte kapasitet i transmisjonsnettet til Sygnir på vegne av kunden. Vår vurdering er derfor at Statnett hadde oppfylt sin investeringsplikt etter tilknytningsplikten da kunden fattet investeringsbeslutning.

Selv om det i denne saken tok lang tid å tilknytte kunden, mener RME at dette skyldes at kunden ikke ønsket å pådra seg kostnader for tiltak i transmisjonsnettet. Vi antar at kunden kunne ha blitt tilknyttet raskere om kunden hadde fattet investeringsbeslutning kort tid etter at de fikk endelig konsesjon i januar 2018. Vi viser til at Mørkedøla pumpekraftverk fikk konsesjon 20. april 2018,²¹ men at dette først ble satt i drift den 3. juli 2023. Det var ingen garanti for at pumpekraftverket ville bli bygget. Etablering av Mørkedøla pumpe var utenfor både nettselskapenes og kundens kontroll og det var sånn sett nærmest en tilfeldighet at kunden ikke måtte vente enda lenger på tilknytning.

---

²¹ NVE 201203609-36

På bakgrunn av dette, mener RME at Statnett har oppfylt investeringsplikten overfor kunden «uten ugrunnet opphold». RMEs vurdering er at Statnett dermed har overholdt investeringsplikten etter tilknytningsplikten, jf. NEM § 3-3 fjerde ledd første punktum.

RMEs konklusjon er at Statnett har «investert i nye nettanlegg uten ugrunnet opphold», i tråd med tilknytningsplikten etter NEM § 3-3 fjerde ledd første punktum.

5.1.2 Har Statnett gitt kunden en forsvarlig og veiledende tidsplan?

Det følger av NEM § 3-3 fjerde ledd andre punktum at Statnett som konsesjonær skal «legge frem en forsvarlig og veiledende tidsplan for nettilknytningen» av nye produksjonsanlegg. Konsesjonærenes ansvar for å legge frem en forsvarlig og veiledende tidsplan er gjort til et ledd i tilknytningsprosessen ved å bli inntatt som en del av tilknytningsplikten. RME har tidligere fastlagt at kravet om «uten ugrunnet opphold» gjelder for alle aktiviteter som er nødvendig for å sikre tilknytning og for hvert enkelt steg i tilknytningsprosessen.²² Det betyr at også plikten til å legge frem en forsvarlig og veiledende tidsplan for tilknytningen skal skje «uten ugrunnet opphold».

Det fremgår ikke av bestemmelsen hva en slik tidsplan må inneholde, utover at det skal være en «tidsplan for nettilknytningen» og at den skal være «forsvarlig og veiledende». Etter sin ordlyd gir bestemmelsen anvisning på at tidsplanen må ha et konkret endepunkt, og at dette er tidspunkt for når kunden kan tilknyttes. Slik RME ser det, vil en tidsplan som ikke gir kunden et realistisk anslag på når kunden kan forvente å bli tilknyttet ikke være en «tidsplan for nettilknytningen».

Videre gir bestemmelsen anvisning på at tidsplanen må være realistisk og ha et visst innhold, jf. at tidsplanen skal være «forsvarlig og veiledende». RME mener lovgivers presisering av at tidsplanen skal inneholde en plan for behandlingen av eventuell melding og for konsesjonssøknad for å være «forsvarlig og veiledende» understøtter dette.²³ Vi understreker at formålet med tidsplanen er å gi kunden et realistisk bilde på når det vil bli driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunden, slik at kunden kan tilpasse sine prosesser til når nettinvesteringene er ferdig. Målet er med andre ord å samkjøre produksjonsprosjektet og nødvendige nettinvesteringer slik at produksjons- og nettanlegg i den utstrekning det er mulig blir ferdig samtidig.

På bakgrunn av dette legger RME til grunn at en tidsplan som minimum må gi et realistisk anslag på når det vil være driftsmessig forsvarlig å tilknytte kunden og – hvis tilknytningen er betinget av et konsesjonspliktig tiltak – når nettselskapet forventer å sende melding for det og når de forventer å søke om anleggskonsesjon.

RME viser til at tilknytningsplikten må tilpasses prosessen produksjonsprosjekter må gjennom ved at netteiers plikter vil følge parallelt med initiativene til produsenter og konsesjonsbehandlingen av produksjonsprosjektene. Det betyr at «*melding fra en produsent følges opp med nettutredninger og melding fra det aktuelle nettselskap, konsesjonssøknader for produksjonsprosjekter følges opp med en konsesjonssøknad for nett og at eventuelle investeringer gjøres samtidig*».²⁴

---

²² RME [vedtak](#) av 22. desember 2022 s. 4 med videre henvisninger

²³ [Høringsnotat](#) om forslag til endringer i energiloven på s. 33 og [Høringsnotat](#) om forslag til ny forskrift om nettregulering og energimarkedet [...] på s. 36 og 37.

²⁴ [Ot.prp. nr. 62 \(2008-2009\)](#) om lov om endringer i energiloven kapittel 4.1.1.2 på s. 34

Øvre Kvemma kraftverk fikk konsesjon den 20. desember 2017, og kunden informerte Sygnir og Statnett om det i en e-post påfølgende dag. Videre ga kunden 30. januar 2018 Statnett og Sygnir beskjed om at konsesjonsvedtaket var endelig (ikke påklaget). Etter dette har kunden gjentatte ganger bedt Statnett om en tilbakemelding på hvilke tiltak Statnett så for seg å gjøre for å øke transformeringskapasiteten under Borgund og når disse forventes gjort. RME kan ikke se at Statnett har besvart dette, utover en generell tilbakemelding om at behovet må avklares nærmere og at det erfaringsmessig tar tre til fire år å ferdigstille tiltak av denne typen fra Statnett har valgt nettløsning (BP1). RME mener det ikke er tvil om at det kunden har bedt om, er at Statnett legger frem en forsvarlig og veiledende tidsplan for tilknytningen i tråd med kravene i NEM § 3-3 fjerde ledd andre punktum.

RME mener at en generell tilbakemelding om at det er behov for nærmere avklaringer, uten en nærmere spesifisering av når disse avklaringene skal gjøres og uten en beskrivelse av den videre prosessen for å oppfylle tilknytningsplikten, ikke tilfredsstiller kravene til å være en «forsvarlig og veiledende tidsplan». Da vår vurdering er at Statnett ikke har gitt kunden en tidsplan i tråd med kravene i NEM § 3-3 fjerde ledd andre punktum, går RME ikke inn på en vurdering av hvorvidt Statnetts svar til kunden ble gitt raskt nok.

RMEs konklusjon er at Statnett ikke har gitt kunden en «forsvarlig og veiledende tidsplan» uten ugrunnet opphold. Dette er i strid med NEM § 3-3 fjerde ledd andre punktum.

5.2 Om anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett

Tidligere var det bare mulig å kreve anleggsbidrag for masket nett i ekstraordinære tilfeller.²⁵ Det innebar at det i praksis svært sjeldent var mulig å kreve anleggsbidrag for investeringer i regional- og transmisjonsnett, selv når disse var utløst av kunden.²⁶ Da de nye anleggsbidragsreglene trådte i kraft med virkning fra 1. januar 2019, ble det en plikt til å kreve inn anleggsbidrag for regional- og transmisjonsnett. For å ivareta hensynet til forutsigbarhet for kunder i tilknytningskøen, ble det vedtatt en overgangsbestemmelse om anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett i forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-12.²⁷ Denne bestemmelsen trådte i kraft 27. juni 2018, og har siden blitt endret tre ganger. Overgangsregelen innebærer at selv om nettselskapene fikk en plikt til å kreve inn et anleggsbidrag for nødvendige tiltak i regional- og transmisjonsnett 1. januar 2019, skal de likevel ikke kreve inn et anleggsbidrag fra kunden dersom vilkårene i § 16-12 er oppfylt.

Den første endringen, som trådte i kraft 12. oktober 2018, utvidet virkeområde for tredje ledd til også å omfatte uttakskunder. Den andre endringen, som trådte i kraft 1. november 2019, innebar å endre lovhenvisingene i tredje ledd. Ved en inkurie ble samtidig «NVE og OED» erstattet med «Reguleringsmyndigheten for energi og Energiklagenemnda». Dette ble rettet opp ved den tredje endringen, som trådte i kraft 1. februar 2025.²⁸ RME tar i det videre utgangspunkt i bestemmelsen slik den gjaldt på tilføyelsestidspunktet, men gjør oppmerksom på de ovenfornevnte endringene.

---

²⁵ RME viser til forskrift for omsetningskonsesjonærer § 17-5 fjerde ledd slik den gjaldt frem til 1. januar 2019.

²⁶ Se NVEs vedtak av 27. mai 2003 (NVE 200204644-6)

²⁷ NVE [Høringsdokument](#) 6/2018 og NVE [Rapport](#) 67/2018.

²⁸ RME [Høringsdokument](#) 4/2024 på s. 39

Forskrift for omsetningskonsesjonærer²⁹ § 16-12 første og tredje ledd hadde da følgende ordlyd:

«Nettselskapet skal ikke kreve anleggsbidrag fra innmatingskunder i regional- og transmisjonsnettet når

a. kunden har fått innvilget nødvendig konsesjon før 1. juli 2018, og

b. kunden er tilknyttet, gitt økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2022.

[...]

Kravet i første ledd bokstav b) gjelder ikke hvis nettselskapet ikke har oppfylt tilknytningsplikten etter energilovforskriften § 3-4, eller saksbehandlingen i NVE og OED har tatt særlig lang tid.»

Det er på det rene at vilkåret i bestemmelsens første ledd bokstav a er oppfylt i denne saken fordi kunden fikk konsesjon for kraftverket³⁰ (vassdragskonsesjon) og konsesjon for sitt nettanlegg³¹ (anleggskonsesjon) samme dag, den 20. desember 2017. Likeså er det klart at vilkåret i første ledd bokstav b ikke er oppfylt fordi Øvre Kvemmas kraftverk først ble satt i drift 25. april 2024. Dermed skal nettselskapene i utgangspunktet kreve anleggsbidrag for nødvendige tiltak i regional- og transmisjonsnett i medhold av forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-1 første ledd bokstav a jf. § 16-10 første ledd.

Statnett gjorde ikke tiltak for å tilknytte kunden og kunden har ikke betalt utredningskostnader eller anleggsbidrag for transmisjonsnett. Det var imidlertid nødvendig å gjøre tiltak i regional- og distribusjonsnettet for å kunne tilknytte kunden og Sygnir har krevet anleggsbidrag for dette.

Etter § 16-12 tredje ledd gjelder et unntak i tilfeller hvor «nettselskapet ikke har oppfylt tilknytningsplikten etter energilovforskriften § 3-4». Spørsmålet er derfor om Statnett ikke har oppfylt sin tilknytningsplikt med den følge at Øvre Kvemmas ikke skal betale anleggsbidrag for investeringer i regional- og transmisjonsnettet, jf. § 16-12 tredje ledd.

RMEs vurdering er at Statnett har oppfylt tilknytningsplikten overfor kunden. Vi viser til våre vurderinger inntatt under kapittel 5.1.1 ovenfor. Slik RME ser det, kan ikke brudd på plikten til å legge frem en forsvarlig og veiledende tidsplan medføre at kunden ikke må betale anleggsbidrag, selv om plikten til å legge frem en slik tidsplan er gjort til en del av tilknytningsplikten. Det må i alle fall gjelde i et tilfelle som dette, hvor det ikke er krevet anleggsbidrag i transmisjonsnettet.

RMEs konklusjon er at Øvre Kvemmas Kraftverk AS skal betale anleggsbidrag for investeringer i regional- og transmisjonsnett fordi kraftverket ble tilknyttet etter 1. juli 2022 og Statnett har oppfylt tilknytningsplikten, jf. forskrift for omsetningskonsesjonærer § 16-12 første ledd bokstav b jf. tredje ledd.

---

²⁹ RME gjør oppmerksom på at forskriften ble endret den 1. februar 2025 ved [forskrift av 20. januar 2025 nr. 56](#) om endring i forskrift om kontroll av nettvirksomhet. Endringen medførte at forskriften bl.a. har skiftet navn.

³⁰ NVE 201300050-51

³¹ NVE 201507344-4

6 Dere har rett til å klage

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Energiklagenemnda innen 3 uker fra vedtaket ble mottatt. Klagen skal sendes til rme@nve.no.

Les mer nedenfor hvordan dere klager. Kravene til klagen følger av forvaltningsloven [kapittel VI](#).

7 Har dere spørsmål?

Send e-post til rme@nve.no hvis dere har spørsmål. Husk å oppgi saksnummer i emnefeltet.

Med hilsen

Jon Erik Ur Gjerde

Rådgiver

Godkjent av Torfinn Stulen Jonassen
Seksjonssjef

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:

STATNETT SF
ØVRE KVEEMMA KRAFTVERK AS

Kopimottakerliste:

SYGNIR AS

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Energiklagenemnda, men sende den til RME. RMEs e-postadresse er: rme@nve.no . RME vurderer om vedtaket skal endres. Dersom RME ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til Energiklagenemnda.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden RME fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be RME om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: <ul style="list-style-type: none"> - Skrive hvilket vedtak du klager på. - Skrive hvilket resultat du ønsker. - Opplyse om du klager innenfor fristen. - Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til RME for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på RMEs vedtak, og klagen er avgjort av Energiklagenemnda som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.

Sakskostnader

Dersom RME eller Energiklagenemnda endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.